

Det forundrer mig, at aldrig (så vidt jeg ved) nogen har behandlet ideen til en 'mestertyv', en ide, som vistnok i høj grad ville egne sig for dramatisk behandling.

Vi må nemlig bemærke, hvorledes næsten alle nationer har haft ideen til en sådan, at for dem alle har der svævet et ideal af tyv, og vi vil se, at hvor forskellig en Fra Diavolo, kan være fra en Per Mikkelsen eller Morten Frederiksen, har de dog visse træk tilfælles.

Således kurerer – cirkulerer – der mange historier om tyve, som tillægges af nogle Per Mikkelsen, af andre Morten Frederiksen, af andre en anden osv., uden at det bestemt kan afgøres, hvilken af dem, det er, de egentlig tilhører, hvilket netop viser, at man har tænkt sig et vist ideal af en tyv med enkelte store træk, og nu har man tillagt denne, eller denne konkrete tyv dem.

Ved denne ide må vi nu fornemmelig især erindre, at man slet ikke har tænkt sig det slette, det tyvagtige osv., som det ene og alene til grund liggende.

Nej, tværtimod, man har tillige tænkt sig mestertyven forsynet med godmodighed, elskværdighed, godgørenhed og derhos yderligere, med overordentlig konduite, forslagenhed – listig – snildhed, som egentlig ikke stjal for at stjæle, det vil sige, for at tilvende – skaffe sig – en andens ejendom, men han stjal af en eller anden grund.

Ofte må vi tænke os ham som den, der er misfornøjet med det bestående, og som nu udtrykker sin misfornøjelse dermed, ved at krænke andres rettigheder, og som deri søger en lejlighed til, at illudere og komme i kast med øvrigheden.

I denne henseende er det mærkeligt, at man (hvilket fortælles om Per Mikkelsen) tænker sig ham stjælende fra de rige, for at hjælpe de fattige, som jo viser ædelmodighed, og at han ej stjæler for egen nyttes skyld.

Vi kunne dernæst også godt tænke os ham med varm kærlighed til det andet køn, for eksempel rovmorderen Johann Paul Forster, noget, som på den ene side betegner et lyspunkt i hans karakter, på den anden side netop giver ham og hans liv det romantiske, som kræves til at adskille ham fra simple tyve, hvad enten så tyveriet sker for, om mulig, derved at skaffe ham en bedre fremtid i hans elskedes arme (som Forster); eller han bliver sig sin virksomhed, som tyv, bevidst som en opponeren mod det bestående; eller som en hævner på øvrigheden, af en af denne måske tilføjede uretfærdighed.

Nu træder hans pige til, ligesom en skytsengel ved hans side, og skaffer ham lise i hans besværligheder, medens øvrigheden forfølger ham for at gribe ham, og mængden derimod ser mistænkelig på ham som den, der dog er tyv, uagtet en stemme i dens indre undertiden måske dog taler til hans forsvar, mens han ingen trøst og opmuntring kan finde hos andre

tyve, da de står alt for langt under ham, og det slette netop er fremherskende hos dem.

Den eneste omgang han kan have med dem, kan kun være for at benytte dem til sine hensigters opnåelse; i øvrigt må han foragte dem.

En sådan mestertyv vil også dristigt (for eksempel Søren Andersen Kagerup) og frimodigt tilstå sin forbrydelse, og lide straffen for den, som en mand, der bliver sig bevidst, at have levet for en ide; og netop herved anerkender han realiteten af en stat og fornægter den ikke – som man muligvis kunne sige – i sit liv; han opponerer kun mod misbrug.

Vel kunne vi også tænke os ham som den, der ville drille en ret, men deri må vi da se en slags spotten over det hele og en udtalelse i gerning af en forfængelighed, som ganske hører med til hans ide.

Frimodigheden vil han aldrig glemme, og han vil komme med egen tilståelse, når han først har vist, hvorledes han kunne illudere en ret.

Naturligvis må han også tænkes udrustet med en høj grad af humor, som meget vel kan forenes med hans misfornøjelse, der netop vil gøre ham satirisk og – selvom han ikke altid må tænkes misfornøjet, – dog let kan forenes med hans udspring af den simplere folkeklasse, af nationens rod.

En uglespil – en spilopmager – vil han i enkelte tilfælde ligne.

Som eksempel derpå vil jeg anføre, når en Per Mikkelsen meddeler vedkommende øvrighedsperson, at nu vil han forlade byen.

Eller når en sådan karl svarer en politibetjent – som ved anden gang, at støder sammen med ham, bemærkede 'vi kender hverandre', – : 'ja, vi har spadseret sammen' (den politibetjent havde nemlig måtte løbe efter ham, første gang, helt ud til Vibenshus på Østerbro, København).

Eller når en fransk tyv, som Cartouche, selv indfinder sig for at hente den udsatte præmie.

*

Han – mestertyven – er ikke en mand, der søger at forføre andre, tværtimod fraråder han dem at føre et sådant liv; han har smagt dets bitterhed, og kun fordi han lever for en ide, udholder han det; de usle tyve foragter han, og dog fører skæbnen ham stedse sammen med dem.

Den der nærmest slutter sig til ham, hans sande ven i liv og død, er ingen tyv, elsker ham og vil opofre alt for ham, vil gerne føre ham bort fra den afvej, han er kommet på, men tør ikke tale til ham derom; for hun kender hans heftighed.

Ofte føler han, mestertyven, sig også højst ulykkelig ved sin stilling, ved at stå brændemærket i manges øjne, han føler sig misforstået, føler sig tragisk.

Jeg ville helst tænke mig en sådan mestertyv, som en der tidligt havde mistet sin fader, og nu kun havde en gammel moder igen, som han elsker inderlig og hun ham, som dog gruer over sin søns afveje, mens netop hans

elskede rent overser hans slette sider, føler sig salig i besiddelsen af hans kærlighed, medens hun måske knap tør tale om sin kærlighed for ikke at røbe ham.

Dette forhold til moder og kæreste ønskede jeg især at fremhæve for at betegne hans gemytlighed.

Som en scene ville jeg tænke mig ham i en skovrig egn i måneskin. Han henvender sig til månen:

'Tak måne, du tavse vidne til de elskendes stævnemøde, til røverens luren, til den gerriges angst, til politiets søvnighed, – dog især ynder du tyveriet, du, som selv er en tyv og stjæler dit lys fra solen'.

*

Måske kunne også min kommentar over politiets våben, dets særlige mærke, passende lægges ham i munden; politiet bruger et våben, som forestiller en hånd med et øje midt i, for dermed at betegne, at det har et øje på hver finger; men at dette øje ikke strækker sig til også tommelfingeren betegner, at det også har en finger for – når det gøres nødvendigt – , at lægge den på øjet.

Jeg kunne også tænke mig ham trænende, dygtiggørende sig, sammen i en kro med en landstryger, (en forulykket kopist, – en skriver – , sekretær, eller måske tituleret sekretær, som da også søgte at udmærke sig ved sin titel, sin dannelse osv., forresten en lavkomisk person), som nu søgte at ophidse bønderne ved sine taler om bestyrelsens mangler osv., og som netop derved ville kontrastere mod mestertyvens alvorlige misfornøjelse med mangen indretning.

Når man sammenstiller mestertyven med den italienske røver Fra Diavolo, vil man netop se en væsentlig forskel deri, at hos den sidste er det sociale element fremherskende.

Vi kunne ikke godt tænke os ham uden i spidsen for en røverbande, i hvis midte han, når farer og besværligheder ved røveriet er overstået, overgiver sig til lystighed, medens netop hos mestertyven det langt dybere gør sig gældende, et vist melankolsk, et vist tungsindigt træk, en indesluthed i sig selv, en mørk anskuelse af livsforholdene, en indre utilfredsstillethed.